

Wet dwangsom vraagt om tijdige voorbereiding

Door: Joost Clarenbeek, Manager Ernst & Young Advisory en Dick de Maa, Serviceline Manager Consultancy Doxis

Soms kom je als politicus na een tijdje jezelf tegen. Dat overkomt binnenkort Aleid Wolfsen en Ruud Luchtenveld. In 2006 dienden zij als Kamerlid een wetsvoorstel in om overheden geld te laten betalen als die te lang over verzoeken van burgers doen. Inmiddels is Wolfsen burgemeester van Utrecht en Luchtenveld (weer) wethouder in Amersfoort. En intussen is er ook bijna de *Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen*. Dus mogen beide initiatiefnemers er zelf voor zorgen dat hun gemeenten voortaan alle wettelijke afdoeningstermijnen halen.

Op het moment van schrijven (medio juli 2008) is nog onduidelijk wanneer de nieuwe Wet precies van kracht wordt. De geplande datum is 1 januari 2009. Dat kan ook uiterlijk 1 januari 2010 worden. Er heeft voor de zomer een 'schouw' plaatsgevonden naar alle wettelijke beslistermijnen bij de overheid. Daaromheen is een interessante discussie ontstaan tussen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) aan de ene kant en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het

Interprovinciaal Overleg (IPO) aan de andere kant.

VNG en IPO zoeken naar mogelijkheden om voorafgaand aan de invoering van de Wet dwangsom de wettelijke termijnen op te rekken. Het kabinet pleit voor 'terughoudendheid' hierbij. Niettemin verwacht ook de minister van BZK dat er dit najaar nieuwe wetgeving nodig is om sommige termijnen te kunnen verruimen. Zij wil daarmee op tijd klaar zijn om toch de invoerdatum van 1 januari

2009 te halen. Dat schrijft ze op 3 juli aan de Eerste Kamer. De VNG ondertussen geeft aan dat het bepalen van die nieuwe termijnen toch wel erg lastig is, vooral zorgvuldig moet gebeuren en om aanvullend onderzoek vraagt.

Waar gaat het om?

De Wet dwangsom is een aanvulling op de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB). Zij geeft straks burgers een effectief middel om (te) trage besluitvorming van bestuursorganen tegen te gaan. >>

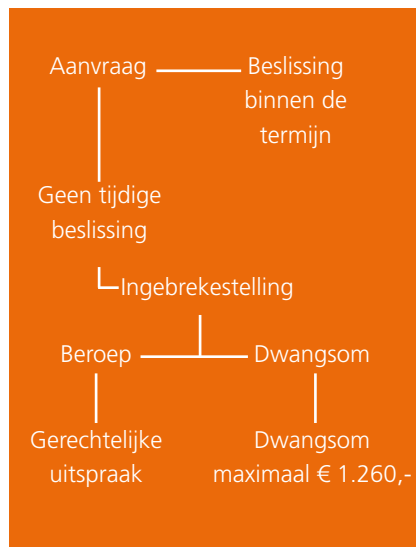
Gemeentelijke praktijk knap weerbarstig

Als een burger een aanvraag doet voor bijvoorbeeld een kap-, bouw-, of huisvestingsvergunning, dan gelden daarvoor wettelijke termijnen. Die worden niet altijd gerespecteerd door het bestuursorgaan. Nu moet de burger in dat geval eerst nog bezwaar maken bij de overheid. Daarna kan de rechter worden ingeschakeld (de beroepsprocedure). Verder bestaat er voor de overheid nu nog geen sanctie op het niet tijdig beslissen over een vergunning, ontheffing of vrijstelling (al is er wel de roemruchte *lex silencio positivo*, waarbij vergunningen stilzwijgend worden toegekend als bepaalde termijnen niet zijn gehaald).

Met de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen komen die sancties er wel. Als het bestuursorgaan dan nog niet tijdig beslist op een aanvraag, heeft de burger recht op een dwangsom. Daarvoor moet het bestuursorgaan eerst schriftelijk in gebreke worden gesteld. Het bestuursorgaan heeft dan nog twee weken de tijd om alsnog een beslissing te nemen. Beslist het bestuursorgaan niet binnen twee weken, dan 'verbeurt' het bestuursorgaan een dwangsom aan de aanvrager voor iedere dag dat het in gebreke is. De maximale dwangsom is per aanvraag € 1.260,00 per burger.

Daarnaast biedt de Wet dwangsom de aanvrager de mogelijkheid om direct beroep bij de rechter in te stellen als bijvoorbeeld de gemeente niet tijdig uitsluitsel geeft. Dat kan zonder eerst de bezwaarschriftprocedure te doorlopen. Ook in dit geval is een schriftelijke ingebrekestelling vereist (dat kan dezelfde ingebrekestelling zijn als in geval van de dwangsomregeling). De rechter doet binnen acht weken na de ontvangst van het beroepschrift een uitspraak. De

rechter kan een 'passende' dwangsom opleggen. Dit kan resulteren in een dwangsom die (veel) hoger is dan de gewone limiet van € 1.260,00.

>> Illustratie: samenvatting procedure Wet dwangsom.

Good old DIV

De Wet dwangsom kan voor gemeenten flinke financiële consequenties hebben. Dat is ook de bedoeling. De Wet werkt als het goed is voor overheden als een duwtje in de rug om klantgerichter en doelmatiger te werken. Dat zal niet altijd vanzelf gaan. Daarom is het voor elk bestuursorgaan verstandig om zich tijdig voor te bereiden op de inwerkingtreding van de Wet. Dat geldt zeker voor lokale en regionale overheden. Een goede eerste stap daarbij is het in kaart brengen van de producten en processen die een risico kunnen zijn. Het ligt dan voor de hand om te kijken naar de producten en processen waarbij nu flinke termijnoverschrijdingen voorkomen. Vervolgens is het zaak de zwakke plekken uit deze werkprocessen te halen. Dat alles kan (en moet) nog in 2009.

Het goed bewaken van termijnen is een eerste voorwaarde om ingebrekestellingen te voorkomen. Daarvoor hebben de meeste gemeenten al de best practices en geschikte software in huis: bij de good old DIV (Documentaire Informatie Voorziening). Tot zover het goede nieuws. Want afdoeningstermijnen, documentregistraties en rappelleringsystemen zijn er al heel lang. Dat geldt ook voor procesbeschrijvingen. Als ze allemaal perfect hadden gewerkt was deze nieuwe Wet er nooit gekomen.

Er is dus iets extra's nodig: de echte wil om de termijnen te halen. En onbekend maakt onbemind. Een belangrijke stap is dan ook het goed voorlichten van alle behandelend ambtenaren: over de termijnen, over de interne procedures, over de manier waarop deze gemonitord worden, over de sancties en over de ondersteuning die vanuit de bedrijfsvoering (vooral dus DIV) geleverd wordt. Dat alles bij elkaar is al een heel project.

Concluderend: gemeenten die klaar willen zijn voor de Wet dwangsom doen dit globaal in drie stappen. De eerste stap is een inventarisatie van de aard en omvang van de uitdaging die de nieuwe Wet biedt: waar loopt het nu mis? De tweede stap is het identificeren van de processtappen die verbeterd moeten worden: bij binnenkomst, doorgeleiding en afronding van de procesdocumenten. De derde stap is het implementeren van de benodigde verbeteringen: door alle partners in de interne keten samen te brengen. Voor Aleid Wolfsen en Ruud Luchtenveld zal dit geen nieuws zijn. De Wet was hun initiatief. Maar ook voor hen zal gelden dat de gemeentelijke praktijk knap weerbarstig kan zijn. <<